

Соња Д. Станковић¹
Ања М. Мудреновић
Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет
Катедра за синологију

АНАЛИЗА КИНЕСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗАМА И ЊИХОВИХ ЕКВИВАЛЕНТА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Апстракт: Рад се бави контрастивном анализом кинеских фразеологизама и њихових еквивалената у српском језику, с циљем утврђивања степена фразеолошке еквивалентности на лексичком и семантичком нивоу. Полазећи од теоријског разграничења појмова фразеологизам и идиом у домаћој и међународној лингвистичкој литератури, истраживање се заснива на лексикографски формираном корпусу од двадесет кинеских идиома и њихових преведених парњака. Примјеном контрастивне методе и модела еквиваленције (потпуна, дјелимична и нулта), утврђено је да потпуна еквиваленција чини 10% корпуса, док су дјелимична и нулта еквиваленција заступљене са по 45%. Резултати указују на значајне разлике у културолошкој и сликовитој мотивацији идиома, што условљава ограничен степен структурне подударности. Истовремено, анализа показује да је у одређеним случајевима могуће понудити функционално адекватније српске фразеолошке еквиваленте од постојећих преводних рјешења. Истраживање доприноси развоју транслатолошких студија и представља полазиште за даља, обимнија испитивања еквиваленције кинеских идиома у српском језику.

Кључне ријечи: кинески језик, фразеологизми, идиоми, контрастивна фразеологија, типови еквивалентности.

1. Увод

Језик представља основни и неизоставни дио људског живота, а његова присутност и употреба свакодневна је и свеобухватна. Људи комуницирају

¹ sonja.stankovic@ffl.unibl.org

језиком, који дјелује као средство за преношење информација, али и као огледало културног и друштвеног контекста у којем настаје.

Истраживања показују да језик и култура имају тијесну међусобну повезаност. Језик функционише као систем знакова који биљежи, одражава и преноси културне вриједности и информације кроз вријеме, а култура језику пружа богатство садржаја, смисао и животну динамику. Управо културни контекст обликује развој језика и доприноси његовом очувању и преношењу.

1.1. Предмет истраживања

Наш рад бави се анализом кинеских фразеологизама и њихових еквивалената у српском језику.

Кинески је матерњи језик највеће свјетске етничке групе Хан Кинеза и припада сино-тибетанској језичкој групи. Од класичног језика до савременог облика он носи у себи дубоку културну традицију и има важну улогу у очувању, развоју и ширењу кинеске културе. Посебан значај у кинеском језику имају фразеологизми (熟语/shúyǔ), који представљају фиксне језичке јединице и често се користе у свакодневном говору. Фразеологизми нису само комуникативне језичке јединице већ и носиоци културних садржаја који одражавају социјалне норме и вриједности, преносе народну мудрост и представљају језичку манифестацију колективне спознаје и искуства. Стога се може рећи да су кинески фразеологизми истинска кристализација дуговјексовне мисли и мудрости кинеског народа. Анализа кинеских фразеологизама и њихових еквивалената у српском језику омогућава боље разумијевање како језика тако и културног наслеђа, те представља основу за унапређење наставе кинеског језика и научних студија у овој области.

Иако се предмет овог истраживања односи на кинеске фразеологизме и њихове еквиваленте у српском језику, у анализи корпуса појављује се термин *идиом*. Важно је нагласити да у домаћој и међународној лингвистичкој литератури термини *фразеологизам* и *идиом* не функционишу као потпуни синоними, али се њихове дефиниције у одређеним контекстима преклапају. Назив теме полази од ширег појма *фразеологизма*, који обухвата све врсте стабилних, устаљених вишечланих израза, док се термин *идиом* у корпусу користи у ужој употреби као фразеологизам идиоматског карактера. Такво раздвајање, али и повремено преклапање термина, омогућава да се задржи досљедност према полазној литератури (која користи назив *идиоми*) до циљног језика који користи термин *фразеологизам*. У теоријском оквиру биће објашњени дати термини.

1.2. Циљеви истраживања

Циљ овог истраживања је двострук. Први је утврдити типове еквиваленције између кинеских фразеологизама и њихових српских парњака, при чему се посебна пажња посвећује потпуној, дјелимичној и нултој еквиваленцији. Други циљ односи се на идентификацију и класификацију двадесет одабраних кинеских идиома на лексичком и семантичком нивоу. На основу тога поставља се и оквир за даље анализирање преосталих јединица корпуса, како би се постепено формирала систематизована база података о еквивалентности кинеских и српских фразеологизама. Истраживање такође настоји да проучи могућности прилагођавања кинеских идиома српским фразеолошким јединицама, што отвара простор за анализу преводилачких стратегија у транслатологији, као и да донесе закључке о специфичностима кинеских идиома које могу утицати на избор преводних рјешења у српском језику, укључујући културолошке, историјске и когнитивне факторе.

1.3. Методе истраживања

У овом истраживању фокус је на поређењу већ преведених идиома с кинеског на српски језик. Анализа се спроводи на два нивоа: лексичком и семантичком. Лексички ниво обухвата испитивање рјечничког састава фразеологизама, посебно избора лексема и њихове улоге унутар фиксног израза. Семантичка анализа обухвата утврђивање значења идиома, као и њихових културних и концептуалних компоненти. Након контрастивне анализе, по моделу Јарма Корхонена (2007) утврдиће се ниво еквиваленције.

1.4. Корпус

Корпус овог истраживања лексикографског је типа и сачињен је од грађе екскерпираних из публикације *Кинески идиоми* (ур. Лидија Обрадовић, прев. Дејан Поповић, Чигоја штампа, Београд, 2013). Иако наведено издање садржи укупно сто идиома преведених с кинеског (полазни језик) на српски језик (циљни језик), за потребе овог рада биће анализирано првих двадесет идиома. На основу њиховог лексичког и семантичког профила одредићемо степен подударности у еквиваленцији између изворног идиома и његовог фразеолошког пара у српском језику.

Овај избор условљен је са више фактора. Прије свега, циљ овог рада није био да обухвати цјелокупан фразеолошки материјал из издања, већ да представи први корак у систематској анализи еквиваленције кинеских идиома у српском језику. С обзиром на обим и комплексност материјала, као и на детаљност анализе на лексичком и семантичком нивоу, мањи корпус омогућава дубље и прецизније испитивање односа еквиваленције. Стога се анализирани корпус може сматрати пионирским истраживачким узорком, који поставља темеље за будућа, обимнија и свеобухватнија истраживања преводних еквивалената кинеских идиома у српском језику. Оваква студија на мањем узорку служи као значајан оријентир за даље проширивање корпуса и за формулисање прецизнијих хипотеза о преводним стратегијама и фразеолошким кореспонденцијама у оба језика.

Због специфичности предмета истраживања и могућности да постојећа преводна рјешења не одражавају у потпуности идиоматске, стилске или културолошке карактеристике циљног језика, поједини еквиваленти биће додатно провјеравани и, по потреби, кориговани консултацијом релевантних српских лексикографских извора. У те сврхе користиће се *Фразеолошки речник српског језика* (Ђорђе Оташевић, 2012). На овај начин обезбјеђује се шире и поузданије утемељење у српској фразеолошкој грађи, што омогућава прецизнију процјену степена еквиваленције и адекватнији опис идиоматских кореспонденција између два језика.

2. Теоријски оквир

2.1. Фразеологизми

Фразеологизми представљају универзални језички феномен, али се у различитим језичким традицијама називају различитим терминима. У древној Кини широко распрострањени фиксни изрази који потичу из старих текстова или усмене традиције и који се одликују концизношћу и дубином значења називани су пословицама (谚语/yànyǔ) и народним изрекама (俗语/súyǔ) (Fu, 2004:p.197).

Термин народне изреке (俗语/súyǔ) појавио се први пут у династији Хан (202. п. н. е. – 220. н. е.) и односио се на народне гласине. На примјер, у књизи *Историјски записи* (91. п. н. е.) аутора Сима Ђијен, наводи се изрека: „Ако људи не принесу своје кћери као жртву да се удају за Хе Бо, поплава ће потопити цијели крај и утопити људе.” 民人俗语曰：‘即不为河伯娶妇，水来漂没，溺其人民’云” (Mín rén súyǔ yuē: „jí bù wéi Hé Bó qǔ fù, shuǐ lái piāo mò, nì qí

rénmín” yún) (Chen, 2018:p.73). Денотативно, изрека описује вјеровање да бог ријеке може изазвати поплаву ако људи не принесу жртву. Конотативно, ова изрека има функцију културне поуке и преношења народних вјеровања. Она учи људе поштовању обичаја и ритуала, илуструје страх од природних сила и начин на који су заједнице објашњавале поплаве. На тај начин народна изрека функционише и као културни код, преношен кроз генерације, који одражава однос заједнице према природи и моралним нормама. Овај примјер показује да изреке нису само језичке јединице већ и средство преношења културног и социјалног значења, што је кључни аспект у проучавању фразеологије.

На почетку 20. вијека, у деценији 1910–1920, када се класични кинески језик (文言文/wényánwén) постепено претварао у савремени кинески језик уз детаљније лингвистичке описе, појавило се много нових назива за различите фиксне вишерјечне јединице у кинеском језику, па је тако значење оригиналног термина *изрека* постало ужи појам.

Према Фу Хуаћингу (2004:p.197), фразеологизми у кинеском језику обухватају: идиоме од четири карактера (成语/chéngyǔ), пословице (谚语/yànyǔ), алегоријске изразе (歇后语/xiēhòuyǔ) и устаљене изразе (惯用语/guànyòngyǔ). Фразеологија (熟语学/shúyǔxué) као наука која проучава ове језичке јединице у Кини постаје шире прихваћена тек од 1980-их година.

Опште особине фразеологизама су сљедеће: 1. Структура им је релативно сложена, а многи од њих имају структуру синтагме или реченице. На примјер: 水落石出 („када вода спадне, камење изађе на видјело” – два паралелна предикатска изрза), 打蛇要打七寸 („ако удараш змију, погоди је у седми пршљен” – елиптична сложена реченица), 横挑鼻子竖挑眼 („тражити мане на све стране” – два паралелна глаголско-објекатска изрза са прилошким одредбама), 猪戒戒喝磨刀水——内锈[秀] („свиња опрезно пије воду за оштрење ножа – рђа долази изнутра” – једна предикатска и једна једночлана конструкција); 2. Саставни дијелови и структура ових изрза формирану су дуготрајном језичком употребом и углавном се не могу произвољно мијењати; 3. Њихово значење често је цјелокупно и недјeljиво, односно не произлази директно из збира значења појединачних ријечи (Fu, 2004:p.197).

У српској лингвистици термини *фразеологизам* и *фразем* прихваћени су као интернационализми, док се термин *идиом* користи под утицајем англосаксонске традиције, а потиче из грчког *idiōta* – „једноставност, посебност” (Fleischer, 1997:pp.2–4). Дмитриј Добровољски посматра *фразеологизам* као хипероним за све чврсте лексичке спојеве, док англосаксонска школа више користи термин *идиом* (Dobrovól'skij & Piirainen, 2009:p.11).

У српској лингвистичкој традицији постоји више термина који се користе за означавање фразеолошких јединица. Драгана Мршевић-Радовић, на примјер, користи термине *фразеологизам* и *фразеолошка јединица* као синониме, али истовремено наводи и друге термине у употреби: „идиом, идиоматска фраза, устаљена фраза, фразеолошки обрт (израз, конструкција), устаљени обрт (конструкција), фразем” (Мршевић-Радовић, 1987:р.11). Према њеном мишљењу, појам *идиом* означава јединицу са конотацијом чије укупно значење превазилази збир значења појединачних ријечи.

Слично, Братољуб Клаић дефинише идиоме као ‘нарјечје некога краја, говор, властити обрат говора, својствен језику и непреведив дословно на други језик’, док је фразеологизам ‘фразеолошка јединица, тј. устаљен изрицај од двију или више ријечи, којему значење обично не произлази из значења саставних дијелова’ (Клаић, 1974:р.566, 453).

Поријекло термина *идиом* у енглеском језику потиче из XVI вијека, средњофранцуског *idiome* и латинског *idioma* – „посебност у језику”, што се дјелимично поклапа са кинеским појмом *идиом* (成语/chéngyǔ, транскрипција: Ченгју), који се може превести као „спремни изрази” или „устаљени језик” (Chen, 2018:р.74). Према Чен Тинг, они су четворосложни кинески изрази који чине изузетно карактеристичан сегмент кинеског језика. Могу бити слични и ријечима и реченицама као фразеолошке јединице. Потичу из историје, кратки су, садржајни, прецизни и дубоко значењски обојени, имају фиксну структуру и уређене сло­гове. Европски лингвисти обично их означавају као *идиоме* (Chen, 2020:р.133).

Ченгју идиоме или идиоме од четири карактера најважнија су категорија унутар фразеологизама. Појам идиом је током времена доживио развој у схватању. У зборнику афоризама, изрека и пословица (恒言录/Héng Yán Lù) аутора Ђијен Дасин из Ђинг династије, идиоме су систематски уврштени по први пут, укључујући и алегоријске изразе (歇后语/xièhòuyǔ). Према издању *Рјечника* (辞源/Cíyuan) из 1915. године, идиоме се могу схватити као старински изрази који су уобичајени у друштву и који могу да изразе сопствену мисао. Ово представља општи поглед на идиоме у то вријеме, као на уобичајене и распрострањене старинске изразе. Након оснивања Народне Републике Кине, лингвисти су започели дубље истраживање различитих категорија фразеологизама, те је дефиниција постала прецизнија. Савремени рјечници, попут *Рјечника савременог кинеског језика* (现代汉语词典/Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn), описују идиоме као ‘фиксне, кратке и концизне ријечи или кратке реченице које људи дуго користе, углавном састављене од четири карактера и често са утврђеним поријеклом’ (Ма, 1997:р.2).

Након прегледа дефиниција идиома у кинеском и српском језику, те у складу с Клаићевом дефиницијом, термин *идиоми* користиће се у анализи корпуса у овом раду. Избор није произвољан већ одражава специфичности кинеског језика у којем идиоми представљају посебан и значајан сегмент фразеологизма.

Досљедна употреба термина *идиоми* у даљем тексту омогућава јасно именовање језичких јединица које се анализирају. Она истовремено наглашава њихову концептуалну блискост с појмом фразеологизма у ширем смислу. Овај приступ омогућава фокус на семантичке и лексичке аспекте кинеских идиома, што је од кључног значаја за контрастивну анализу с њиховим српским еквивалентима у корпусу.

2.2. Преглед фразеолошких истраживања у кинеској лингвистици

У кинеској лингвистици бројни фразеологизми имају дугу историју и били су у употреби још прије двадесетог вијека. Иако термин *фразеологизам* није био распрострањен прије оснивања Народне Републике Кине, постојало је значајно истраживање јединица као што су пословице, алегоријски изрази и идиоми, а објављено је и много чланака и монографија (Zhou, 2007:p.228). Може се рећи да период од оснивања Народне Републике Кине до данас представља златно доба фразеолошких истраживања, које је обиловало великим бројем резултата и значајних достигнућа. Успјеси тог периода могу се објаснити вођењем модерним теоријама језика, као и чињеницом да је област фразеологизама представљала „необрађено тло” у лингвистичким истраживањима, што је отварало велике могућности за научни рад (Wu, 2007:p.42).

У првој половини 1960-их фразеолошка истраживања ушла су у нову фазу, када су се неки истраживачи почели усмјерено бавити типовима фразеологизама и њиховим међусобним односима. Након периода „реформе и отварања” истраживања у области фразеологизама остварила су значајан напредак: објављивани су бројни радови и књиге, а сама студија постала је дубља и систематичнија. Такође, развијала се и компилација фразеолошких рјечника. Двије значајне публикације из 1989. године *熟语浅说* (shúyǔ qiǎnshuō – *Увод у фразеологизме*) аутора Лиу Гуангхеа и *汉语熟语学* (hànyǔ shúyǔ xué – *Фразеологија кинеског језика*) аутора Сун Веицанга третирају фразеологизме као цјелину и настоје да успоставе систематску студију кинеских фразеологизама, чиме је истраживање достигло нови ниво и постало прекретница у области фразеологије (Zhou, 2007:pp.229–230). *Фразеологија кинеског језика* по први

пут издваја проучавање фразеологизама из оквира лексикологије, отварајући пут самосталном истраживању ових јединица (Јао, 2012:р.5).

Почев од 1990-их фразеолошка истраживања наставила су да се развијају, а обим публикације радова и књига остао је знатан. Према Џоу Ђијену (Zhou, 2007:pp.231–233), издвајају се радови аутора: Лиу Шусина (1990) 汉语描写词汇学 (hànyǔ miáoxiě cíhuì xué – *Кинеска дескриптивна лексикологија*), Џоу Ђијена (1995) 汉语词汇研究史纲 (hànyǔ cíhuì yánjiū shǐgāng – *Историја истраживања кинеске лексике*), Фу Хуаићинга (1996) 汉语词汇学史 (hànyǔ cíhuì xué shǐ – *Историја кинеске лексикологије*), Вен Дуанценга и Џоу Ђијена (2000) 二十世纪的汉语俗语研究 (èrshí shìjì de hànyǔ sùyǔ yánjiū – *Истраживање кинеских народних изрека у XX вијеку*) и Сју Веихана (2000) 二十世纪的汉语词汇学 (èrshí shìjì de hànyǔ cíhuì xué – *Кинеска лексикологија XX вијека*).

2.3. Преглед фразеолошких истраживања у српској лингвистици

У српској фразеологији један од првих и најзначајнијих доприноса представља студија о фразеолошким глаголско-именичким синтагмама ауторке Драгане Мршевић-Радовић (1987). Рад је у вријеме објављивања био револуционаран, а и данас представља важан извор за проучавање различитих приступа и аспеката фразеолошких јединица. Ауторка користи термине *фразеологизам* и *фразеолошка јединица* као синониме за вишелексемске спојеве са јединственим општим значењем и експресивном функцијом. Према њој, то су ‘перифразе којима се описује а не означава појмовни садржај’ (1987:р.15).

Значајан допринос у српској фразеологији представља рад Твртка Прћића који описује лексичке спојеве као ‘уобичајено, редовно, а понекад и систематско појављивање једне лексеме у спрези с најмање још једном, по правилу унутар неке синтагме или реченице (...)’ и истиче да степен компактности одређују замјенљивост, постојаност и прозирност (1997:р.115). Иако разликује колокације и идиоме, Прћић посматра ове конструкције као континуум са различитим степеном композитивности и идиоматичности. Посебну пажњу привлачи његова дефиниција идиома: ‘редован, а понекад и систематски, спој најмање две лексеме, а често више њих, како семантичких тако и функцијских, по правилу унутар одређене синтагме или реченице’ (Prčić, 1997:р.123).

Прћић дијели идиоме на фразне лексеме (безглаголске и глаголске), дискурсне формуле и изреке. Прототип идиома, према његовом ставу, карактеристично: ‘(а) висока непрозирност целине, настала декрементацијом, (б) немогућа замјенљивост појединих лексема и (в) релативно висока постојаност, тј. врло

мала могућност подвргавања целине трансформацијама и/или модификацијама. Наведене критеријуме у највећој мери задовољавају, прво, традиционалне изреке и дискурсне формуле, а потом и већина безглаголских фразних лексема, које укључују фиксне биноме, поредбе и фразне именице' (Ргџић, 1997:р.129).

Осим наведених аутора, бројни српски лингвисти бавили су се фразеолошким темама (нпр. Р. Драгићевић, М. Дешић, М. Шипка, В. Петровић, Е. Фекете, Г. Штрбац, Ј. Вучетић, А. Пејановић, М. Николић итд.), укључујући и контрастивне студије са другим језицима (нпр. С. Гудурић, Д. Дробњак (француски), М. Бурзан (мађарски), Г. Гајић, Б. Ивановић, Н. Вујчић (њемачки), Р. Маројевић (руски), А. Пејовић, А. Тривић, К. Кекић (шпански) итд.) (према Пејовић, 2015:р.26). Поред издања фразеолошких рјечника као што су *Мали српски фразеолошки речник* Ђорђа Оташевића и *Фразеолошки рјечник хрватскога или српског језика* Јосипа Матешаћа, постоји и неколико десетина двојезичних фразеолошких рјечника.

2.4. Контрастивна фразеологија

Контрастивна фразеологија представља важну дисциплину контрастивне лингвистике чији је основни задатак поређење фразеологизама различитих језика ради утврђивања степена подударности, сличности и разлика међу њима. Фразеологизми се могу поредити на интралингвалном и интерлингвалном нивоу. Интралингвално поређење односи се на анализу фразеологизама у оквиру једног језика – у дијахроној перспективи кроз различите периоде развоја језика или у синхроној перспективи, у истој фази развоја језика, али у различитим националним варијантама или дијалектима (Korhonen, 2007:р.574). Интерлингвално поређење, које се често назива контрастивна фразеологија у ужем смислу (Korhonen, 2007:р.574), подразумева поређење фразеологизама два или више језика. Контрастивно истраживање фразеологије у савременом смислу развија се од средине шездесетих година XX вијека, када се појављују значајни радови у совјетској лингвистичкој традицији, попут радова Глацирина и Рајхштејна (Krohn, 1994:р.71).

Контрастивна фразеологија кинеског и српског језика представља релативно младо истраживачко поље. До сада је објављен ограничен број радова који се баве овом тематиком, при чему се посебно издвајају студије Биљане Симић Величковић и Ане Јовановић. Циљ ових радова, слично као и у другим областима контрастивне фразеологије, јесте утврђивање потпуне и дјелимичне подударности, као и семантичких разлика између фразеологизама у кинеском и српском језику.

Централни појам контрастивне фразеологије јесте еквивалентност, која се односи на описивање поредбених релација између елемената два или више језика (Krohn, 1994:p.72). У литератури се најчешће разликују три основна типа еквивалентности: потпуна, дјелимична и нулта. У досадашњој традицији контрастивних истраживања јављају се различите класификације: према Павици Мразовић, фокус је на морфосинтаксичким критеријумима; према Чаби Фелдеш, класификација укључује емотивно-експресивно и стилско значење; према Добровољском и Пираинен, нагласак је на семантичком и прагматичком аспекту; док је према Корхонену класификација таква да подједнако узима у обзир морфосинтаксички, лексички и семантички ниво (Zarifović Grković, 2021:p.35), због чега се показала најприкладнијом за примјену у овом раду.

Јармо Корхонен разликује квантитативну и квалитативну еквивалентност. Квантитативна еквивалентност односи се на број могућих еквивалената у циљном језику: моноеквивалентност (постоји један одговарајући фразеологизам), полиеквивалентност (више одговарајућих фразеологизама) и нулта еквивалентност (не постоји одговарајући еквивалент). У оквиру квалитативне еквивалентности Корхонен разликује потпуну, дјелимичну и нулту еквивалентност (2007:p.578). При одређивању еквивалената разматра се само једна значењска варијанта полисемног фразеологизма, као и најсличнија варијанта уколико постоји више структурних варијанти, без обзира на њихову фреквенцију употребе.

- 1) Потпуна еквивалентност подразумева идентичност на свим нивоима: морфосинтаксичком, лексичком, семантичком и стилском. Најчешће се јавља код интернационализама са заједничким културним изворима, као што су библијски, антички или књижевни фразеологизми, те код универзалних образаца људског мишљења (Korhonen, 2007:p.578).
- 2) Дјелимична еквивалентност обухвата парове фразеологизама са истим или сличним денотативним значењем, али са разликама на другим нивоима. Корхонен (2007:p.581) разликује три подтипа дјелимичне еквивалентности:
 - а) парцијална еквивалентност – мање морфосинтаксичке разлике (падеж, приједлог, број, члан, присвојна замјеница, ред ријечи, творба ријечи);
 - б) парцијална диференција – фразеологизми имају исту слику, али се разликују лексички, морфосинтаксички или прагматички (конотација, стил, експресивност);
 - в) потпуна диференција – фразеологизми почивају на различитим сликама, што повлачи разлике у лексисици, структури и прагматичкој употреби.

- 3) Нулта еквивалентност јавља се када у циљном језику не постоји фразеолошки еквивалент. Тада се значење фразеологизма из полазног језика парафразира, описује или преноси другим лексичким средствима.

3. Анализа корпуса

У овом поглављу анализираће се кинески идиоми и одредиће се степен њихове еквиваленције. Иако је транскрипција на српски језик већ наведена у табели листе идиома, у нашој анализи након сваког идиома биће наведена и пинџин латинична транскрипција, која је стандардизована и препознатљива у међународној лингвистичкој литератури, што омогућава стручну прецизност и лаку провјеру оригинала. Након анализе идиома и одређивања степена еквивалентности са већ датим преводом на српски језик, уколико буде потребно, додаће се и наш превод, који сматрамо погоднијим за одређивање степена еквивалентности.

У теоријском оквиру смо навели метод Корхонена за одређивање степена еквивалентности фразеологизама и у оквиру наше анализе прилагодићемо тај приступ. Наиме, испитиваће се само два нивоа, лексички и семантички, док ће типови еквивалентности бити сажети у три основне категорије, потпуна, дјелимична и нулта еквивалентност, без разматрања додатних подгрупа.

Иако се, теоријски гледано, кинески и српски језик могу анализирати и употребљивати на морфосинтаксичком нивоу, у пракси то у оквиру анализе идиома није примјењиво због њихових структурних и типолошких разлика. Српски језик, као словенски језик са богатом флексијом, користи промјене облика ријечи за изражавање граматичких категорија (број, род, падеж, вријеме), док кинески језик, као аналитички језик, готово уопште не користи флексију, већ се ослања на фиксни ред ријечи и чланове како би пренио граматичке односе.

Због ових разлика поређење идиома по морфосинтаксичком принципу било би неадекватно и потенцијално обмањујуће. На примјер, четири карактера кинеског идиома често функционишу као цјелина чије значење не произлази из појединачних ријечи, док српски еквивалент може користити више ријечи и флексијских облика, што не омогућава директну морфосинтаксичку упоредбу.

Из тог разлога у овом раду фокус је стављен на лексички и семантички ниво, гдје се може прецизно утврдити степен еквивалентности између кинеског и српског идиома, без нарушавања значења усљед типолошких разлика језика.

Табела 1: Листа идиома из књиге *Кинески идиоми*

Редни број	Кинески језик	Транскрипција	Превод на српски језик
1.	水深火热	Šui Šen Huo Že	Дубока вода и жежена вагра.
2.	覆水难收	Fu Šui Nan Šou	Просута вода не може се покупити.
3.	物以类聚	Vu Ji Lei Đu	Свака птица своме јату лети.
4.	未雨绸缪	Vei Ju Čou Mou	Оправити кућу пре кише.
5.	拔苗助长	Ba Miao Džu Džang	Вући младице пиринча да брже порасту.
6.	黄粱美梦	Huang Liang Mei Meng	Слатки снови под жутом гредом.
7.	请君入瓮	Ćing Đun Žu Veng	Вратити мило за драго.
8.	对牛弹琴	Dui Niu Tan Ѐin	Свирати стоци на лаути.
9.	三人成虎	San Žen Čeng Hu	Изречена више пута, лаж постаје истина.
10.	杯弓蛇影	Bei Gong Še Jing	Плашити се сопствене сенке.
11.	愚公移山	Ju Gong Ji Šan	Гвоздена воља и планине помера.
12.	守株待兔	Šou Džu Dai Tu	Седети поред стабла очекујући зеца.
13.	鹬蚌相争，渔人得利	Ju Bang Sijang Dženg, Ju Žen De Li	Док се шљука и шкољка боре, рибар има користи.
14.	狐假虎威	Hu Ѓia Hu Vei	Лисица је опасна када иде уз тигра.
15.	掩耳盗铃	Jan Er Dao Ling	Запушити уши док се краде звоно.
16.	兵不厌诈	Bing Bu Jan Dža	У рату је све дозвољено.

17.	火中取栗	Huo Džong Ću Li	Вадити туђе кестење из ватре.
18.	空中楼阁	Kong Džong Lou Ge	Зидати куле у ваздуху.
19.	有志者事竟成	Jou Dži Dže Ši Ćing Ćeng	Ако има воље, има и начина.
20.	危如累卵	Vei Žu Lei Luan	Опасно као хрпа јаја.

1. Идиом 水深火热 (shuǐ shēn huǒ rè) дословно значи „дубока вода и жежена ватра” и у кинеском језику описује ситуацију изузетне тешкоће, патње или безизлазности. Лексички, кинески израз састоји се од два снажно сликовита елемента – *вода* и *ватра*, који у комбинацији формирају метафору крајње угрожености и страдања. Српски превод дословно прати ове компоненте, али у нашем језику не постоји фразеолошки еквивалент са истом сликом, па се значење мора преносити парафразом, као на примјер „у великој невољи”. С обзиром на то да није наведен српски фразеологизам који би лексички и семантички одговарао кинеском идиому, пар се може класификовати као нулта еквивалентност.

2. Идиом 覆水难收 (fù shuǐ nán shōu) дословно значи „просута вода не може се покупити” и користи се у кинеском језику да означи ситуацију у којој се нешто догодило и више се не може исправити или вратити назад. Лексички, израз се састоји од конкретних елемената – *вода* и *купити/сакупити*, који стварају метафору неповратности догађаја. Српски превод дословно прати ове компоненте, али у српском језику не постоји фразеолошки еквивалент који користи исту слику. С обзиром на то да нема српског идиома који би лексички и семантички одговарао кинеском, овај пар може се класификовати као нулта еквивалентност.

3. Идиом 物以类聚 (wù yǐ lèi jù) дословно значи „ствари се окупљају по врсти” и у кинеском језику користи се да означи природну тенденцију људи или ствари да се окупљају у групе са сличним особинама или интересима. Лексички, израз се састоји од апстрактних елемената – *ствар*, *врста*, *окупљају се* – који стварају метафору груписања по сличности. Српски превод „свака птица своје јату лети”, који имамо наведен, преноси исту основну идеју, али користи конкретну слику из природе, што показује лексичку разлику у начину представљања истог концепта. Семантички, оба израза носе исти значај, а то је идеја да се слични привлаче и окупљају, те се могу сматрати еквивалентним

по смислу. С обзиром на лексичке разлике у избору ријечи и слике, овај пар може се класификовати као дјелимична еквиваленција.

4. Идиом 未雨绸缪 (wèi yǔ chóu móu) дословно значи „санирати/припремити платно прије кише”. Користи се у кинеском језику да означи предузимање превентивних мјера или припремање за будуће проблеме. У српском језику нема фразеолошког еквивалента, па се значење преноси парафразом „оправити кућу пре кише”. Овај превод преноси исту идеју, али користи конкретнију и локалну слику која је лако разумљива у српском културном контексту. Семантички, оба израза носе исти значај – превенцију и предузимање мјера на вријеме – те се могу сматрати еквивалентним по смислу. С обзиром на лексичку разлику у избору слике, овај пар може се класификовати као дјелимична еквиваленција.

5. Идиом 拔苗助长 (bá miáo zhù zhǎng) дословно значи „вући младице пиринча да брже порасту” и у кинеском језику користи се да означи превише наметљиву или погрешну помоћ која резултира штетом, односно покушај да се нешто убрза или унаприједи на неприродан начин. Лексички, израз садржи конкретне елементе – *младице пиринча* и *вући* – који стварају сликовиту метафору непромишљене интервенције. У српском језику не постоји фразеолошки еквивалент са истом сликом, па се значење овдје пренијело дословним преводом. Због тога се овај пар може класификовати као нулта еквивалентност.

6. Идиом 黄粱美梦 (huáng liáng měi mèng) дословно значи „слатки снови под жутом гредом” и у кинеском језику користи се да означи илузорну или празну наду, сан који се неће остварити. Лексички, израз садржи конкретне елементе – *жута греда* и *слатки снови* – који стварају сликовиту метафору пролазне и нестварне среће. У српском језику не постоји фразеолошки еквивалент са истом сликом, па се значење овдје пренијело дословним преводом. Због тога се овај пар може класификовати као нулта еквивалентност.

7. Идиом 请君入瓮 (qǐng jūn rù wèng) дословно значи „позвати господина да уђе у посуду” и у кинеском језику користи се да означи постављање противника у замку или казну за његову сопствену подвалу. Лексички, израз садржи конкретне елементе који стварају сликовиту метафору опомене или освете. Српски превод „Вратити мило за драго” преноси семантичку идеју узвраћања истом мјером, али користи потпуно другачију слику и формулу, те није фиксни фразеолошки еквивалент у кинеском смислу. Овај фразеологизам наведен је и у рјечнику Матешића са малом нијансом „вратити шило за огњило”. Семантички, значење је преносиво (узвраћање истом мјером), али лексички постоје значајне разлике. Због тога се овај пар може класификовати као дјелимична еквиваленција.

8. Идиом 对牛弹琴 (duì niú tán qín) дословно значи „свирати ћин² крави” и у кинеском језику користи се да означи ситуацију у којој се покушава пренијети знање, мудрост или љепота особи која није способна да је схвати. Лексички, израз садржи конкретне елементе, *крава* и *лаута*, који стварају сликовиту метафору узалудног труда. Српски превод „свирати стоци на лаути” дословно прати кинеску слику, али у српском језику дати превод није устаљена фразеологија и не користи се као фразеологизам. Семантички, значење је преносиво, али лексичке разлике су значајне. Због тога се овај пар може класификовати као дјелимична еквиваленција.

9. Идиом 三人成虎 (sān rén chéng hǔ) дословно значи „три човјека праве тигра” и у кинеском језику користи се да означи ситуацију у којој поновљене лажи или гласине стварају утисак истине. У српском језику не постоји фразеолошки еквивалент са истом сликом, па се значење морало пренијети парафразом „изречена више пута, лаж постаје истина”. Семантички, концепт је преносив, али на лексичком нивоу види се разлика. Због тога се овај пар може класификовати као дјелимична еквиваленција.

10. Идиом 杯弓蛇影 (bēi gōng shé yǐng) дословно значи „лук из чаше, сјенка као змија” и у кинеском језику користи се да означи страх или сумњу која је без основа, односно страх од непостојеће опасности. Превод је прилагођен српском фразеологизму „плашити се сопствене сенке”, што преноси исту семантичку идеју, али осим елемента *сјенке* користи другачију лексичку слику. Семантички, концепт је преносив, али лексички постоје разлике. Због тога се овај пар може класификовати као дјелимична еквиваленција.

11. Идиом 愚公移山 (yú gōng yí shān) дословно значи „будала старац помјера планине” и у кинеском језику користи се да означи неуморну упорност, вољу да се савладају тешки или немогући задаци. Лексички, израз садржи конкретне елементе – *старац* и *планине* – који стварају сликовиту метафору истрајности. Превод на српски језик „гвоздена воља и планине помера” преноси семантичку идеју упорности, али осим *планине* користи другачију лексичку слику. Семантички, концепт је преносив, али лексички постоје разлике. Због тога се овај пар може класификовати као дјелимична еквиваленција.

12. Идиом 守株待兔 (shǒu zhū dài tù) дословно значи „чувати стабло и чекати зеца” и у кинеском језику користи се да означи пасивни став или наду да ће се добити нешто без труда, ослањајући се на срећу, преко сликовите метафоре љености и очекивања награде без напора. Овдје је идиом преведен

² Гућин је традиционални музички жичани инструмент. (извор: Википедија, https://sr.wikipedia.org/sr-cc/Нематеријално_културно_наслеђе_Кине, приступ 21. септембар 2025.)

дословно „седети поред стабла очекујући зеца” као опис ситуације. У српском језику нема устаљеног фразеологизма са истом сликом, па се овај пар може класификовати као нулта еквивалентност.

13. Идиом 鷸蚌相爭，漁人得利 (yù bàng xiāng zhēng, yú rén dé lì) дословно значи „шљука и шкољка се свађају, рибар остварује добит” и у кинеском језику користи се да означи ситуацију у којој се двојица сукобљених губитника искоришћавају од стране других. Лексички, израз садржи конкретне елементе – *шљука*, *шкољка* и *рибар* – који стварају сликовиту метафору супротстављених страна и онога ко од тога има корист. У српском језику нема устаљеног фразеологизма са истом сликом, па се овдје користио дословни превод „док се шљука и шкољка боре, рибар има корист”. Због тога се овај пар може класификовати као нулта еквивалентност.

14. Идиом 狐假虎威 (hú jiǎ hǔ wēi) дословно значи „лисица користи тигрову моћ” и у кинеском језику користи се да означи ситуацију у којој неко злоупотребава туђу моћ или ауторитет да би застрашио друге. Лексички, израз садржи конкретне елементе – *лисица* и *тигар* – који стварају сликовиту метафору паразитског ослањања на туђу снагу. Овдје је превод парафразираан као „лисица је опасна када иде уз тигра”. Будући да аутор није могао наћи еквивалент у српском језику, овај пар сматрамо нултим еквивалентом.

15. Идиом 掩耳盜鈴 (yǎn ěr dào líng) дословно значи „покрити уши док се краде звоно” и означава понашање у којем неко сам себе обмањује вјерујући да ће ако занемари очигледно, успјети да сакрије истину од других. Лексички, израз садржи јасну и конкретну слику чија је улога да нагласи апсурдност таквог понашања. У српском језику не постоји устаљени фразеологизам са истом сликом, па је превод дослован, тако да се овај пар класификује као нулта еквивалентност.

16. Идиом 兵不厌詐 (bīng bù yàn zhà) дословно значи „војска не избјегава превару” и описује особу која лукавством и мудроом тактиком стиже до циља. У семантичком погледу наглашава прихватаљивост лукавства и обмане у сукобу. Српски превод „У рату је све дозвољено” адекватно преноси глобални смисао, али не задржава оригиналну лексичку слику војске и преваре. Лексички су, дакле, ови изрази различити – кинески израз користи конкретну војну метафору, док се српски израз ослања на апстрактно генералисану формулацију. Стога се у српском језику користи функционални превод који семантички одговара, али није фразеолошки еквивалент, те однос припада дјелимичној еквивалентности.

17. Идиом 火中取栗 (huǒ zhōng qǔ lì) дословно значи „вадити кестење из ватре”, и у кинеском језику означава поступак у којем неко ризикује своју безбједност или интерес да би други имали корист. Српски израз „вадити

туђе кестење из ватре” у потпуности преноси исту слику и носи исто значење, тј. неко се излаже непотребном ризику за добробит другога. Лексичка подударност је потпуна, и кинески и српски израз користи идентичну метафору кестена у ватри и идеју несразмјерног ризика. Семантички, оба израза прецизно преносе исту ситуацију и исти тип човјековог понашања. Како су и слика и значење у потпуности поклопљени, овај пар фразеологизама представља потпуно еквивалентност. Српски фразеологизам постоји у кодификованој употреби (забиљежен код Ђ. Оташевића), што додатно потврђује да се ради о правом фразеолошком еквиваленту у циљном језику („вадити (извлачити, вући) кестење (кестене) из ватре”).

18. Идиом 空中楼阁 (kōng zhōng lóu gé) дословно значи „куле у ваздуху” и у кинеском језику се користи да означи нестварне, нереалне планове или идеје које немају чврсту основу. Српски фразеологизам „зидати куле у ваздуху” сликовито преноси исту метафору и исто значење – описује концепт у који је тешко повјеровати или који је утопијски. Лексичка подударност је на високом нивоу: и у кинеском и у српском изразу користе се идентични елементи слике (куле, ваздух), а семантички концепт нереалности и нестабилности пренијет је у потпуности. Због тога се овај пар може класификовати као потпуна еквивалентност, јер су и слика и значење у потпуности идентични и у циљном језику постоји кодификовани фразеологизам који одговара оригиналу.

19. Идиом 有志者事竟成 (yǒu zhì zhě shì jìng chéng) дословно значи „особа са вољом завршава ствар” и у кинеском језику користи се да означи упорност, одлучност и способност да се циљ постигне када постоји воља. Српски превод „ако има воље има и начина” преноси исту семантичку поруку: упорност и воља воде ка успјеху. Иако оба израза користе различите ријечи, семантички концепт је потпуно пренесен. Због тога овај пар сматрамо дјелимичним еквивалентом.

20. Идиом 危如累卵 (wēi rú lěi luǎn) дословно значи „опасно као наслагана јаја” и користи се у кинеском језику да означи високоризичну или нестабилну ситуацију. Српски превод „опасно као хрпа јаја” дословни је превод или описна парафраза те овај пар можемо класификовати под нулту еквивалентност.

3.1. Потпуна еквивалентност

У корпусу од двадесет анализираних кинеских идиома идентификована су два која у српском језику имају свој потпуни фразеолошки еквивалент. То су 火中取栗 (huǒ zhōng qǔ lì) „вадити туђе кестење из ватре” и 空中楼阁 (kōng zhōng lóu gé) – „зидати куле у ваздуху”.

Релативно мали проценат потпуне еквивалентности очекује се у контрастивној фразеологији, нарочито када се упоређују језици који припадају различитим језичким и културним традицијама, као што су кинески и српски. Потпуна еквивалентност јавља се само онда када оба језика не само да дијеле исту концептуалну метафору већ и дословно користе исте сликовне елементе и развијају идентичан фразеолошки образац. Управо је то случај са ова два идиома, док већина осталих показује само дјелимично семантичко поклапање или потпуни изостанак еквивалента у српској фразеологији.

3.2. Дјелимична еквивалентност

У корпусу од двадесет анализираних кинеских идиома идентификовано је девет идиома који у српском језику имају фразеолошке или семантичке парњаке, али не у потпуно поклопљеној форми и значењу. У ову групу спадају следећи идиоми под редним бројевима:

3. 物以类聚 (wù yǐ lèi jù) – Свака птица своје јату лети.
4. 未雨绸缪 (wèi yǔ chóu móu) – Оправити кућу пре кише.
7. 请君入瓮 (qǐng jūn rù wèng) – Вратити мило за драго.
8. 对牛弹琴 (duì niú tán qín) – Свирати стоци на лауту.
9. 三人成虎 (sān rén chéng hǔ) – Изречена више пута, лаж постаје истина.
10. 杯弓蛇影 (bēi gōng shé yǐng) – Плашити се сопствене сенке.
11. 愚公移山 (yú gōng yí shān) – Гвоздена воља и планине помјера.
16. 兵不厌诈 (bīng bú yàn zhà) – У рату је све дозвољено.
19. 有志者事竟成 (yǒu zhì zhě shì jìng chéng) – Ако има воље има и начина.

Висок проценат дјелимичне еквивалентности у корпусу указује на чињеницу да су кинески и српски језик, упркос културним разликама, способни да развију фразеолошке јединице које на семантичком нивоу одговарају једне другима, чак и онда када лексичка структура, метафора или културно поријекло нису истовјетни. То је очекиван резултат у контрастивној фразеологији: значење се често може адекватно пренијети, али се изражајна слика и лексичка основа разликују због различитих културних модела и когнитивних шема.

Дјелимична еквивалентност најчешће се јавља управо тамо гдје је прагматичка функција идентична, док је метафоричка основа различита, и то је случај са већином идиома у овој групи.

У појединим случајевима српски превод из књиге *Кинески идиоми* не мора бити најприкладнији фразеолошки еквивалент. Управо због тога, у овом раду указујемо на простор да се у духу преводилачке прилагодбе размотре други, функционално одговарајући српски фразеологизми. На примјер, за идиом 对牛弹琴 (duì niú tán qín), умјесто превода „свирати стоци на лаути”, сматрамо да би се могао користити и постојећи српски фразеологизам „бацати бисер пред свиње” (Ђорђе Оташевић). Оба израза означавају узалудан труд и говорење или дјеловање према некоме ко није у стању да разумије поруку.

Оваква рјешења представљају питање транслатологије и предлажу се као могући правац за будућа истраживања у области фразеолошке еквиваленције и преводне адаптације.

3.3. Нулта еквивалентност

У корпусу од двадесет кинеских идиома, девет идиома нема одговарајуће фразеолошке еквиваленте у српском језику. У ову групу спадају идиоми под редним бројевима:

1. 水深火热 (shuǐ shēn huǒ rè) – *Дубока вода и жежена ватра*
2. 覆水难收 (fù shuǐ nán shōu) – *Просута вода не може се покупити*
5. 拔苗助长 (bá miáo zhù zhǎng) – *Вући младице пиринча да брже порасту*
6. 黄粱美梦 (huáng liáng měi mèng) – *Слатки снови под жутом гредом*
12. 守株待兔 (shǒu zhū dài tù) – *Седети поред стабла очекујући зеца*
13. 鹬蚌相争，渔人得利 (yù bàng xiāng zhēng, yú rén dé lì) – *Док се шљука и шкољка боре, рибар има користи*
14. 狐假虎威 (hú jiǎ hǔ wēi) – *Лисица је опасна када иде уз тигра*
15. 掩耳盗铃 (yǎn ěr dào líng) – *Запушити уши док се краде звоно*
20. 危如累卵 (wēi rú lěi luǎn) – *Опасно као хрпа јаја*

Разлог што ови идиоми немају одговарајуће фразеолошке парњаке у српском језику лежи првенствено у културолошким, историјским и митолошким разликама између два језика.

Кинески идиоми представљају јединствену категорију фразеологизама дубоко укоријењених у историјске анегдоте, легенде, књижевне изворе и политичке догађаје из периода династија. Сваки идиом у књизи *Кинески идиоми*

праћен је објашњењем позадинске приче, што свједочи о њиховој снажној културној специфичности. Због тога је у многим случајевима немогуће пронаћи идиом који би у српском језику имао исту метафоричку основу, културну позадину и историјску мотивисаност, тако да су ови идиоми морали бити дословно преведени, што је уобичајена пракса када у циљном језику не постоји фразеологизам који би могао преузети ту функцију.

Као и код дјелимичне еквиваленције, и у оквиру нулте еквиваленције постоји простор да се у преводилачкој пракси размотре функционално ближи српски фразеологизми, што би у неким случајевима могло „подићи” неке парове на ниво дјелимичне еквиваленције. Неки од превода који предлажемо су следећи. За идиом 水深火热 (shuǐ shēn huǒ rè), умјесто дословног превода могао се искористити фразеологизам „бити/наћи се између чекића и наковња” (Оташевић), који функционално означава ситуацију крајње тешкоће. Идиом 覆水难收 (fù shuǐ nán shōu) семантички одговара српском фразеологизму „за просутим млијеском не вриједи плакати” (Prčić, 2005:p.145), што би представљало природнији фразеолошки еквивалент. Умјесто дословног превода код идиома 守株待兔 (shǒu zhū dài tù) могао се употребити српски фразеологизам „печени голубови падају с неба” (Оташевић, 2012), који означава очекивање добити без труда. За идиом 狐假虎威 (hú jiǎ hǔ wēi), природнији српски фразеолошки еквивалент био би „китити се туђим перјем” (Оташевић, 2012). Код идиома 危如累卵 (wēi rú lěi luǎn) умјесто дословног превода, могао се приказати фразеологизам „висити о концу” (Оташевић, 2012), који означава високоризичну или нестабилну ситуацију.

4. Закључак

С циљем утврђивања степена фразеолошке еквивалентности на лексичком и семантичком нивоу, у овом раду спроведена је контрастивна анализа двадесет одабраних кинеских идиома и њихових српских преведених парњака. Уз примјену основних категорија еквиваленције – потпуне, дјелимичне и нулте – прилагођених специфичностима корпуса, анализом је утврђено да постоје значајне разлике у начину преношења фразеолошких значења из кинеског у српски језик.

Резултати анализе показују да је потпуна еквиваленција заступљена у 10% случајева, односно у два идиома (空中楼阁 и 火中取栗). Ови примјери илуструју да је понекад могуће досегнути висок степен структурне, семантичке и културне усклађености, нарочито када се и кинески и српски ослањају на универзалне слике (нпр. „куле у ваздуху” и „вађење кестења из вагре”).

Дјелимична еквиваленција обухвата 45% корпуса, при чему је у девет идиома утврђена потпуна семантичка, али не и лексичко-сликовита подударност. Овадје се показало да српски језик посједује развијену фразеолошку базу која омогућава релативно успјешно функционално преношење значења, иако је лексичка или сликовита мотивација различита. У овој групи посебно је интересантна могућност унапређења превода употребом постојећих српских фразеологизама. На примјер, за идиом 对牛弹琴, фразеологизам „бацати бисер пред свиње” представља функционално адекватнији избор.

Нулта еквиваленција чини исти проценат корпуса као и дјелимична, односно 45%, што је у складу са очекивањима с обзиром на специфичност кинеске фразеологије. Висок проценат нулте еквиваленције директно је повезан са: а) дубоком укоријењености кинеских идиома у историјским наративима које српски језик не дијели, б) културолошки специфичним сликама и метафорама које немају пандан, в) формалном фиксношћу и дијахронијском мотивацијом које карактеришу кинеске идиоме, и д) чињеницом да већина идиома носи позадинску причу забиљежену у класичној литератури и историјским записима.

Ипак, анализа је показала да чак и код нулте еквивалентности није увијек немогуће пронаћи функционални превод на српски језик. Тако смо за 水深火热 понудили фразеологизам „бити између чекића и наковња”; за 覆水难收 – „за просутим млијеком не вриједи плакати”; за 守株待兔 – „печени голубови падају с неба”; за 狐假虎威 – „китити се туђим перјем” и за 危如累卵 – „висити о концу”. Ови примјери показују да се, уз шири преводачки приступ, поједини нулти парњаци могу преиспитати и потенцијално премјестити у категорију дјелимичне еквивалентности.

Српски и кинески језик значајно се разликују по фразеолошкој мотивацији и културним обрасцима који стоје иза идиома, што утиче на степен еквивалентности. Анализа указује на могућност даљег развоја преводачких стратегија које боље поштују функционалност и фразеолошку традицију језика пријема. Ово истраживање ствара темељ за будуће радове у области транслатологије, посебно оне усмјерене ка адаптивним преводачким поступцима, који би омогућили природнију и културолошки прихватљивију рецепцију кинеских идиома у српском језику.

Извори

1. Обрадовић, Л. (2013) *Кинески идиоми* (прев. Дејан Поповић и др.) Београд, Чигоја штампа.
2. Оташевић, Ђ. (2012) *Фразеолошки речник српског језика*. Нови Сад, Прометеј.

Литература

1. Chen, T. (2018) Phraseology in the Chinese Linguistic Tradition. *Univerzalno i nacionalno u jezičkoj slici svijeta: materijali III međunarodne naučne konferencije, Minsk, 13-14. oktobar 2017*. Minsk, MGLU, 73–75.
2. Chen, T. (2020) Types and Degrees of Variation in English and Chinese Phraseological Units. In: Joanna Szerszunowicz, Martyna Awier (Eds.) *Reproducible Multiword Expressions from a Theoretical and Empirical Perspective*, Białystok, University of Białystok Publishing House, 129–140.
3. Dobrovol'skij, D. & Piirainen, E. (2009) *Zur Theorie der Phraseologie. Kognitive und kulturelle Aspekte*. Tübingen, Stauffenburg.
4. Fleischer, W. (1997) *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen, Niemeyer.
5. Fu, H. Q. (2004) *Xiandai Hanyu cihui*, 2nd ed., revised. Beijing, Beijing Daxue Chubanshe.
6. Klaić, B. (1974) *Veliki rječnik stranih riječi*. Zagreb, Zora.
7. Korhonen, J. (2007) Probleme der kontrastiven Phraseologie. U: *Phraseologie: Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. / Phraseology: An International Handbook of Contemporary Research*. Burger, Harald et al. (eds.). Berlin – New York, Walter de Gruyter, 574–589.
8. Krohn, K. (1994) *Hand und Fuß. Eine kontrastive Analyse von Phraseologismen im Deutschen und Schwedischen*. Göteborg, Acta Universitatis Gothoburgensis.
9. Ma, G. (1997) *Chengyu*. Hohhot, Nei Menggu Renmin Chubanshe.
10. Mršević-Radović, D. (1987) *Frazeološke glagolsko-imeničke sintagme u savremenom srpskohrvatskom jeziku*. Beograd, Filološki fakultet.
11. Pejović, A. (2015) *Kontrastivna frazeologija španskog i srpskog jezika*. Kragujevac, Filološko-umetnički fakultet.
12. Prčić, T. (1997) *Semantika i pragmatika reči*. Sremski Karlovci / Novi Sad, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
13. Prčić, T. (2005) *Engleski u srpskom*. Novi Sad, Zmaj.
14. Wu, Zh. K. (2007) *Hanyu shuyu tonglun*. Baoding, Hebei Daxue Chubanshe.
15. Yao, X. Y. (2012) *Shuyu xue gangyao*. Zhengzhou, Daxiang Chubanshe.
16. Zarifović Grković, M. (2021) *Sedam smrtnih grehova u nemačkoj i srpskoj frazeologiji: kontrastivna i konceptualna analiza*, doktorska disertacija. Novi Sad, Filozofski fakultet.
17. Zhou, J. (2007) *20 shiji Zhongguo cihuixue*. Beijing, Zhongguo Renmin Daxue Chubanshe.

Sonja D. Stanković
Anja M. Mudrenović
University of Banja Luka
Faculty of Philology
Department of Sinology

ANALYSIS OF CHINESE PHRASEOLOGICAL UNITS AND THEIR SERBIAN *EQUIVALENTS*

Summary

This study investigates the contrastive analysis of Chinese phraseological units (熟语/shúyǔ) and their equivalents in the Serbian language, focusing on both lexical and semantic levels. Chinese, as the native language of the Han ethnic group, carries a rich cultural and historical tradition, and its idiomatic expressions serve as carriers of collective wisdom, social norms, and cultural values. The research emphasizes the importance of understanding these phraseological units not only as linguistic expressions but also as reflections of cultural identity. The main objectives of this research are twofold: first, to identify the types of equivalence between Chinese idioms and their Serbian counterparts, distinguishing between full, partial, and zero equivalence; second, to analyze and classify twenty selected Chinese idioms in terms of their lexical and semantic characteristics. The corpus for this study consists of twenty idioms extracted from the lexicographical publication *Chinese Idioms* (Obradović, 2013), chosen to allow a detailed and systematic analysis while establishing a foundation for future research on a larger scale. The methodology involves a two-level analysis: lexical, which examines the choice of lexemes and their role within fixed expressions, and semantic, which identifies the meanings and cultural components embedded in the idioms. Following the model proposed by Jarmo Korhonen (2007), the study classifies the equivalence of each idiom. Results indicate that full equivalence occurs in only 10% of cases, partial equivalence in 45%, and zero equivalence in 45%. The findings reveal significant differences in the cultural and metaphorical motivation of idioms between Chinese and Serbian, highlighting challenges in direct translation. Nevertheless, functional and culturally sensitive translation strategies can provide adequate equivalents even in cases of zero equivalence, suggesting possibilities for refining existing translations. This research contributes to the development of contrastive phraseology and translation studies by providing insights into the adaptation of Chinese idioms in Serbian. The findings offer a basis for

further studies aimed at enhancing translation strategies and promoting a deeper understanding of cross-cultural linguistic correspondences.

► **Keywords:** Chinese Language, Phraseological Units, Idioms, Contrastive Phraseology, Types of Equivalence.

References

Izvori

1. Obradović, L. (2013) *Kineski idiomi* (prev. Dejan Popović et al.) Beograd, Čigoja štampa.
2. Otašević, Đ. (2012) *Frazeološki rečnik srpskog jezika*. Novi Sad, Prometej.

Literatura

1. Chen, T. (2018) Phraseology in the Chinese Linguistic Tradition. *Univerzalno i nacionalno u jezičkoj slici svijeta: materijali III međunarodne naučne konferencije, Minsk, 13-14. oktobar 2017*. Minsk, MGLU, 73–75.
2. Chen, T. (2020) Types and Degrees of Variation in English and Chinese Phraseological Units. In: Joanna Szerszunowicz, Martyna Awier (Eds.) *Reproducible Multiword Expressions from a Theoretical and Empirical Perspective*, Białystok, University of Białystok Publishing House, 129–140.
3. Dobrovolskij, D. & Piirainen, E. (2009) *Zur Theorie der Phraseologie. Kognitive und kulturelle Aspekte*. Tübingen, Stauffenburg.
4. Fleischer, W. (1997) *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen, Niemeyer.
5. Fu, H. Q. (2004) *Xiandai Hanyu cihui*, 2nd ed., revised. Beijing, Beijing Daxue Chubanshe.
6. Klaić, B. (1974) *Veliki rječnik stranih riječi*. Zagreb, Zora.
7. Korhonen, J. (2007) Probleme der kontrastiven Phraseologie. U: *Phraseologie: Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. / Phraseology: An International Handbook of Contemporary Research*. Burger, Harald et al. (eds.). Berlin – New York, Walter de Gruyter, 574–589.
8. Krohn, K. (1994) *Hand und Fuß. Eine kontrastive Analyse von Phraseologismen im Deutschen und Schwedischen*. Göteborg, Acta Universitatis Gothoburgensis.
9. Ma, G. (1997) *Chengyu*. Hohhot, Nei Menggu Renmin Chubanshe.
10. Mršević-Radović, D. (1987) *Frazeološke glagolsko-imeničke sintagme u savremenom srpskobrvatskom jeziku*. Beograd, Filološki fakultet.
11. Pejović, A. (2015) *Kontrastivna frazeologija španskog i srpskog jezika*. Kragujevac, Filološko-umetnički fakultet.

12. Prčić, T. (1997) *Semantika i pragmatika reči*. Sremski Karlovci / Novi Sad, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
13. Prčić, T. (2005) *Engleski u srpskom*. Novi Sad, Zmaj.
14. Wu, Zh. K. (2007) *Hanyu shuyu tonglun*. Baoding, Hebei Daxue Chubanshe.
15. Yao, X. Y. (2012) *Shuyu xue gangyao*. Zhengzhou, Daxiang Chubanshe.
16. Zarifović Grković, M. (2021) *Sedam smrtnih grehova u nemačkoj i srpskoj frazeologiji: kontrastivna i konceptualna analiza*, doktorska disertacija. Novi Sad, Filozofski fakultet.
17. Zhou, J. (2007) *20 shiji Zhongguo cihuixue*. Beijing, Zhongguo Renmin Daxue Chubanshe.